

**REZUMAT**  
**al tezei de doctorat cu tema:**

**CONTRIBUȚII LA DEFINIREA "MODELULUI ROMÂNIA" PENTRU  
INSTRUMENTELE STRUCTURALE DE FINANȚARE ALE UNIUNII  
EUROPENE**

**elaborată de către:**  
**Dr.ing. RINDERU Paul-Laurențiu**

**sub conducerea:**  
**Prof.dr. FOTA Constantin**

**Informații sinoptice asupra tezei de doctorat:**

**6 capitole**  
**399 de pagini**  
**110 titluri bibliografice**  
**21 de tabele**  
**97 de figuri**  
**10 lucrări în domeniul tezei publicate (5 ca prim autor și 5 ca co-autor)**

Prezenta teză de doctorat se focalizează asupra perspectivei economico-financiare a instrumentelor structurale de finanțare în Uniunea Europeană pentru perioada 2007-2013. Pornind de la descrierea experiențelor altor țări în exerciții precedente de finanțare, studiul propune modele pentru analiza finanțărilor din instrumente structurale, la nivelul regiunilor de dezvoltare.

Obiectivele tezei sunt în strânsă corelație, la nivel operațional, cu următoarele aspecte, care au reprezentat și liniile orientative ale muncii de cercetare:

- oferirea unei descrieri amănunțite a arhitecturii și inter-relaționării funcționale a instrumentelor structurale de finanțare (ISF),
- prezentarea de diferite studii de caz din țări membre ale UE,
- introducerea unor principii de modelare cu aplicabilitate în topica lucrării,
- descrierea amănunțită a arhitecturii și inter-relaționării funcționale a programelor operaționale (PO) în România,
- efectuarea unei cercetări empirice asupra procesului de absorbție a ISF în România,

- propunerea unor modele econometrice (ME) privind absorbția ISF la nivel de PO și regiune de dezvoltare.

Sub aspect metodologic, analiza se bazează, într-un mod intensiv, pe multă cercetare empirică și științifică. Astfel, identificarea și selectarea informațiilor relevante pentru părțile descriptive ale lucrării au presupus muncă de tipul desk research asupra literaturii de specialitate, a legislației UE și naționale, în cazul României, dar și a documentelor ce setează aspecte de substanță în ceea ce privește ISF. Metodele de cercetare empirică au fost utilizate pentru munca de tipul "field research" asupra situației programelor operaționale (PO) în România. Cercetarea a presupus, totodată, atât analiză calitativă, cât și cantitativă. În acest sens, s-a optat pentru modelare econometrică privind absorbția ISF la nivel de PO și regiune. Se prezintă astfel, pentru evidențierea caracterului complex al temicii abordate principii de modelare econometrică, precum și câteva tipuri reprezentative de modele folosite cu succes - HERMIN, QUEST și E3ME. De asemenea, se prezintă rezultatele obținute în urma aplicării unor asemenea modele în cazul unor țări care fac parte din valul premergător de aderare (1 mai 2004) - mai apropiate deci din punct de vedere al tipului de probleme macroeconomice de România, fie au sisteme naționale de accesare a ISF similare cu cele din țara noastră. În ceea ce privește modelele econometrice propuse, pentru fiecare PO, se preferă robustețea unui model tip GARCH, cu o plajă largă de variabile relevante. Aceste secțiuni ale tezei reprezintă, propriu-zis, contribuția originală a lucrării în cadrul domeniului specific de cercetare. Se menționează faptul că aceste secțiuni au făcut obiectul unei adaptări permanente la realitățile (macro)economice, sociale și politice, la nivel de țară și la nivel global, modele prezentate suferind transformări semnificative în comparație cu cele dezvoltate în primele faze ale elaborării tezei (aceste lucruri se pot observa analizând lucrările concepute de către doctorand, în dinamică temporală, pe parcursul realizării tezei).

Ca și structură, lucrarea urmărește o linie a detalierei de la general-contextual la particular-aplicat de-a lungul a șase capitole, după cum se prezintă în continuare.

## **CAPITOLUL 1 - INTRODUCERE**

Acest prim capitol, în corelație cu un "Cuvânt înainte", arată geneza ideii care a stat la baza elaborării tezei de doctorat și face considerații generale asupra

obiectivelor, direcțiilor de cercetare, metodologiei folosite și a rezultatelor obținute.

## **CAPITOLUL 2 - CADRUL ECONOMIC ȘI INSTITUȚIONAL ACTUAL AL INSTRUMENTELOR STRUCTURALE DE FINANȚARE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ**

### **2.1. Introducere**

### **2.2. Cadrul european al instrumentelor structurale de finanțare din perspectiva Tratatului de la Lisabona**

### **2.3. Cadrul economic actual al instrumentelor structurale de finanțare în Uniunea Europeană**

### **2.4. Concluzii parțiale**

Capitolul al doilea prezintă cadrul economic și instituțional actual al instrumentelor structurale de finanțare în Uniunea Europeană. Acesta schițează o poziționare de ansamblu a tematicii în reperele setate de Tratatul de la Lisabona revizuit (Decembrie, 2009). Principalele instrumentele structurale de finanțare în Uniunea Europeană în cadru perspectivei economico-finaciare pentru perioada 2007-2013 sunt redată în continuare prin explicarea principiilor lor de operare, a impactului economic și social al acestora, precum și a arhitecturii instituționale angrenată la nivelul Uniunii Europene.

## **CAPITOLUL 3 - STUDII DE CAZ PRIVIND IMPLEMENTAREA INSTRUMENTELOR STRUCTURALE DE FINANȚARE ÎN STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE**

### **3.1. Introducere**

### **3.2. Prezentare generală a fondurilor structurale și de coeziune**

### **3.3. Modele econometrice de interes – prezentare generală**

### **3.4. Modelarea convergenței venitului regional în UE-25<sup>62</sup>**

### **3.5. Impactul instrumentelor structurale - Grecia**

### **3.6. Impactul instrumentelor structurale - Cehia**

### **3.7. Impactul instrumentelor structurale - Polonia**

### **3.8. Concluzii parțiale**

Capitolul al treilea este centrat pe prezentarea unor studii de caz privind implementarea instrumentelor structurale de finanțare în statele membre ale Uniunii Europene. După o prezentare generală a fondurilor structurale și de coeziune, sunt introduse principalele aspecte ce privesc modelele econometrice de interes, urmate de un exercițiu de modelare a convergenței venitului regional în UE-25.

Impactul instrumentelor structurale este descris în acest capitol, în scopul stabilirii unui referențial comparativ, pentru trei state membre ale UE: Grecia, Cehia și Polonia. La alegerea acestor trei studii de caz au contribuit aspecte care țin seama

de structura economiei, arhitectura regiunilor de dezvoltare, modul de concepere a programelor operaționale de finanțare care "transformă" Instrumentele Structurale de Finanțare ale UE în intervenții operaționale și, bineînțeles, aspecte interculturale.

## **CAPITOLUL 4 - REZULTATELE PRIMEI ETAPE DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI 2007-2013 PRIVIND INSTRUMENTELE STRUCTURALE DE FINANȚARE ȘI PROGRAMELE OPERAȚIONALE ÎN ROMÂNIA**

### **4.1. Introducere**

### **4.2. Rezultatele primei etape de implementare a strategiei 2007-2013 privind instrumentele structurale de finanțare. Analiză socio-economică**

### **4.3. Programele operaționale**

### **4.4. Stadiul implementării programelor operaționale la 30 septembrie 2009**

### **4.5. Perspective ale absorbției**

### **4.6. Concluzii parțiale**

Cel de-al patrulea capitol introduce elementele conexe tematici specifice pentru România. Descrierea este astfel particularizată prin prezentarea rezultatelor primei etape de implementare a strategiei 2007-2013 în România pe baza unei analize socio-economice cuprinzătoare: context macroeconomic, infrastructură de bază, de mediu și energetică, competitivitate, capital uman, sănătate și bunăstare, capacitate administrativă și aspecte regionale. În continuare este descrisă arhitectura programele operaționale din România - axele prioritare, domeniile majore de intervenție, aspecte legate de eligibilitatea diferitelor acțiuni, alocări financiare estimative, precum și alte informații operaționale - respectiv Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane, Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice, Programul Operațional Sectorial Transport, Programul Operațional Mediu, Programul Operațional Dezvoltarea Capacității, Programul Operațional Regional și Programul Operațional Asistență Tehnică. Ținând cont de stadiul implementării programelor operaționale la 30 septembrie 2009 sunt expuse și perspectivele absorbției în România., urmate de concluzii parțiale.

## **CAPITOLUL 5 - ABSORBȚIA FONDURILOR STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA**

### **5.1. Introducere**

### **5.2. Absorbția fondurilor structurale - o nouă provocare pentru România**

### **5.3. Modele econometrice integrate**

**5.4. Evaluarea econometrică a sistemelor educaționale - 259**  
**5.5. Rezultate obținute în urma aplicării modelului econometric de absorbție a fondurilor structurale în regiunile de dezvoltare din România**

Capitolul al cincelea oferă o imagine cuprinzătoare asupra procesului de absorbție a fondurilor structurale în România. După creionarea absorbției fondurilor structurale pe coordonatele unei noi provocări pentru România, analiza este axată pe dezvoltarea unor modele econometrice integrate pentru producția și factorii non-rival, progresul tehnologic involuntar, cercetarea științifică, capitalul uman, cheltuieli și creștere guvernamentală și dinamica procesului. Totodată, se detaliază evaluarea econometrică a sistemelor educaționale și se prezintă rezultatele obținute în urma aplicării modelului econometric de absorbție a fondurilor structurale în regiunile de dezvoltare din România. Analiza s-a efectuat pentru fiecare program operațional în parte și a fost bazată pe colectarea seturilor de date necesare acestei analize, după cum urmează: date de intrare, date de calibrare și date de intrare. Se face mențiunea că procesul de colectare a acestor date a fost unul extrem de intens și că situația prezentată este de dată recentă - 31 iulie 2010.

Aplicarea modelelor propuse seturilor de date disponibile a permis identificarea unor concluzii pline de substanță, după cum urmează:

- Modelele sunt caracterizate de un grad ridicat de complexitate.
- Observațiile temporale sunt limitate datorită specificului acestor intervenții și datorită lipsei datelor oficiale de raportare - Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale (ACIS) a început doar recent să publice date globale cu referire la sumele contractate și la plățile efectuate.
- Date fiind diferențele de ordin de mărime între diferitele variabile considerate s-a preferat folosirea unei scări logaritmice, care *aplatizează* aceste diferențe; inconvenientul a fost reprezentat de faptul că interpretarea rezultatelor nu mai prezintă același caracter intuitivo-comparativ în interpretare și că, din punct de vedere al calculului numeric posibilitatea apariției erorilor de *overflow* a fost ridicată, mai ales în cazul seriilor care prezintă valori identice în ani consecutivi. În această situație s-a procedat la modificarea variabilelor, fără însă a diminua în vreun fel gradul acestora de semnificație pentru funcționarea corectă a modelului.

- Toate modelele folosite converg, dar cu un grad ridicat de volatilitate. Acest lucru se explică atât prin dimensiunea redusă a numărului de câmpuri din seriile de timp, cât și prin imposibilitatea modelării anumitor factori externi care au impactizat accesarea acestor finanțări (e.g. audit al Comisiei Europene și punerea pe *stand-by* a POS-DRU o perioadă de timp, factori politici - alegeri, remanieri guvernamentale, dificultatea asigurării cofinanțării naționale etc.).
- Toate testele statistice aplicate (Akaike, Schwarz, Durbin-Watson) și corelogramele prezintă valori normale pentru acest gen de modelare și pentru această dimensiune a seriilor de timp.
- Modelele, în ciuda volatilității procesului de convergență prezintă o acoperire largă a intervenției instrumentelor structurale (prin prisma plajei largi de variabile folosite și a includerii logice a acestora în fiecare model).
- Modelele pot fi folosite pentru analiza situației viitoare a procesului de absorbție a fondurilor structurale în România.
- Modelele pot fi îmbunătățite, rafinate, prin introducerea suplimentară a unor alt seturi de variabile, care să facă referire atât la aspectele strict tehnice/financiare, cât și la unele relaționate modelării factorului politic, decizional, contextului internațional etc. În această situație se poate însă modifica fundamental modalitatea de soluționare a modelului.
- Modelul poate fi folosit pentru dezvoltarea strategiilor de accesare a instrumentelor structurale în România și se poate constitui într-un instrument bun pentru îmbunătățirea viitoarelor inițiative de programare.

Capitolul se încheie cu expunerea tendințelor în absorbția fondurilor identificate pe baze analitice.

## **CAPITOLUL 6 – CONCLUZII GENERALE**

Acest capitol arată cum, prin valorificarea bunelor progrese înregistrate deja în numeroase domenii prioritare și prin eliminarea întârzierilor, statele membre, regiunile și părțile interesate în programe își pot atribui și pot realiza obiectivele programelor pentru perioada 2007-2013. În acest sens Comisia cere statelor membre

să îmbunătățească punerea în aplicare a programelor cu o transparență sporită, muncă în rețea și schimb de bune practici, precum și cu îmbunătățiri ale politicilor în cadrul priorităților politicii de coeziune pentru a-și aduce o primă contribuție foarte importantă la realizarea strategiei Europa 2020, a inițiativelor reprezentative ale acesteia și a obiectivelor sale cuantificate. Prezenta teză, prin setul de modele econometrice propuse, aduce un plus de know-how în operațiunile de analiză și fundamentare specifice construirii unui exercițiu de programare cât mai eficient.